

53. SUROWCE SKALNE TOWARZYSZĄCE I ODPADOWE

Surowce towarzyszące, jak już wspomniano we wstępie, zostały omówione w rozdziałach dotyczących złóż poszczególnych kopalin, niezależnie od tego czy są kopalnią współwystępującą czy towarzyszącą. Surowce skalne towarzyszą złożom: rud miedzi (np. gips, anhydryt, sól kamienna), węgla brunatnych (kruszywo naturalne, surowce ilaste ceramiki budowlanej, kamienie drogowe i budowlane, kreda). W niektórych złożach, gdzie kopalnią główną są surowce skalne, kopalnią towarzyszącą są inne surowce skalne jak np.: piaski kwarcowe do produkcji cegły wapienno - piaskowej, piaski formierskie, surowce ilaste ceramiki budowlanej, surowce ilaste do produkcji kruszywa lekkiego i dla przemysłu cementowego itp. - również w tych przypadkach zostały one uwzględnione w rozdziałach, dotyczących poszczególnych kopalin.

Przedstawione w niniejszym rozdziale surowce skalne odpadowe, są to odpady mineralne powstałe przy eksploatacji złóż różnych kopalin. Powstają one przy wydobywaniu kopaliny ze złoża (odpady pogórnice), bądź też w procesach przeróbki wydobytego już surowca (odpady przeróbcze). Wykorzystywane są następnie do prac inżynierskich, budowy dróg, rekultywacji terenów zdeformowanych itp. lub składowane na składowiskach przy kopalniach lub na składowiskach centralnych.

Prawna definicja odpadu sformułowana została w Ustawie o odpadach z 2001 r. (Dz. U. Nr 62 poz. 628 ze zm.) (Art. 3. 1.), a przepisy tej ustawy określają m.in. sposób postępowania z „masami ziemnymi lub skalnymi, jeżeli są usuwane lub przemieszczane w związku z realizacją inwestycji lub prowadzeniem eksploatacji kopalni”.

W tabeli 53.1 zestawiono złoża, których eksploatacja w 2008 r. spowodowała powstanie odpadów pogórnicznych lub przeróbczych, składowanych na składowiskach zewnętrznych. Dla każdej kopaliny podano charakter litologiczny odpadów, który ułatwia ewentualne rozważania co do możliwości ich wykorzystania. W tabeli tej podana została także ilość odpadów, które w zostały wykorzystane 2008 r. Nie podajemy salda i stanu ilości odpadów na składowiskach, gdyż często są one lokowane na składowiskach centralnych, dla których ewidencja nie jest prowadzona przez użytkowników złóż. Ogólna ilość odpadowych surowców skalnych, powstałych w 2008 roku wyniosła 50,9 mln t i była mniejsza o 5,9 mln t w stosunku do poprzedniego roku. Jednocześnie w roku sprawozdawczym wykorzystano 7,9 mln t odpadów górnicznych i przeróbczych. Stanowi to 15 % ogólnej ilości odpadów, wytworzonych w tym roku. Znaczna ilość wykorzystanych odpadów (prawie 3 mln t), wykazana w złożach kamieni łamanych i blocznych jest tylko korektą ruchów odpadów ze złoża Rybnica Leśna za ubiegłe lata.

Tabela 53.1

Odpady pogórnice lub przeróbcze w eksploatowanych złożach różnych kopalni - (w tys. ton)

Odpady ze złoża:	Ruch odpadów		Typ odpadów	
	przyrost w 2008 r.	wykorzystanie w 2008 r.	górnice	przeróbcze
ZE ZŁÓŻ WĘGLA KAMIENNEGO				
OGÓŁEM: piaskowce, mułowce, ilowce	11 216.06	6 179.33		
Bogdanka	614.98	19.80	*	
Borynia	1 250.22	0.00	*	
Brzeszcze	799.38	799.38	*	
Centrum	329.90	0.00	*	
Janina	905.86	905.86	*	
Kazimierz-Juliusz	56.44	56.44	*	
Knurów	903.38	598.46	*	
Łaziska	781.53	0.00	*	
Marcel	861.50	1 596.30	*	
Murcki	1 297.74	1 297.74	*	
Mysłowice	23.66	67.28	*	
Piekary	129.83	0.00	*	
Pokój	2.21	9.82	*	
Polska-Wirek	58.19	46.04	*	
Rydułtowy	520.00	0.00	*	
Śląsk	212.22	212.22	*	
Wieczorek	322.73	309.72	*	
Ziemowit	0.00	137.31	*	
Zofiówka	2 146.29	122.96	*	
ZE ZŁÓŻ WĘGLA BRUNATNEGO				
OGÓŁEM: skały osadowe różne	20.00	-		
Bełchatów-p.Bełchatów	20.00	-	*	
ZE ZŁÓŻ RUD MIEDZI				
OGÓŁEM: mułowce, ilowce, łupki ilaste	27 671.22	-		
Lubin-Małomice, Polkowice, Rudna	27 671.22	-		*
ZE ZŁÓŻ RUD CYNKU I OŁOWIU				
OGÓŁEM: dolomity	2 288.50	576.00		
Balin-Trzebieńka	835.50	197.60		*
Olkusz, Pomorzany	1 453.00	378.40		*

Odpady ze złożeń:	Ruch odpadów		Typ odpadów	
	przyrost w 2008 r.	wykorzystanie w 2008 r.	górnictwo	przerobcze
ZE ZŁÓŻ SOLI KAMIENNEJ				
OGÓŁEM: gips, anhydryt	0.95	-		
Kłodawa (część środkowa)	0.95	-	*	
ZE ZŁÓŻ DOLOMITÓW				
OGÓŁEM: dolomity	111.00	-		
Rędziny	111.00	-	*	
ZE ZŁÓŻ GIPSÓW I ANHYDRYTÓW				
OGÓŁEM: gips, anhydryt, gliny	597.83	-		
Borków-Chwałowice	106.87	-	*	
Leszcze	490.96	-	*	
ZE ZŁÓŻ GLIN OGNIOTRWAŁYCH				
OGÓŁEM: mułki, iły	767.17	-		
Rusko-Jaroszów	767.17	-	*	
ZE ZŁÓŻ KAMIENI ŁAMANYCH I BLOCZNYCH				
OGÓŁEM	792.78	2 968.22		
w t y m :				
piaskowce	233.57	5.00		
wapień i margle	81.30	-		
dolomity	20.38	-		
skały magmowe różne	-	2 963.22		
bazalt	350.00	-		
kwarcyty	107.53	-		
Bukowa Góra	107.53	-		*
Leszna Górna	81.30	-		*
Osielec	124.40	-	*	
Radkowice-Podwole	20.38	-	*	
Rybnica Leśna	-	2963.22		*
Szydłówek-Bielecki	-	5.00	*	
Szydłówek-Skopek	0.20	-	*	
Targowica	350.00	-		*
Wartowice	7.23	-	*	
Wierchomla	83.74	-	*	
Żerkowice-Skała	18.00	-	*	

Odpady ze złożeń:	Ruch odpadów		Typ odpadów	
	przyrost w 2008 r.	wykorzystanie w 2008 r.	górnice	przerobcze
ZE ZŁÓŻ PIASKÓW I ŻWIRÓW (d. KRUSZYWA NATURALNEGO)				
OGÓŁEM: piaski	6 169.28	1 145.88		
Giławy Rusek II	53.18	11.61		*
Gościszka	544.56	68.38		*
Kazanice II	112.98	73.40		*
Morawy Wielkie II	325.77	134.37		*
Potasznia I	227.10	-		*
Przyłęk-Pilce	102.00	102.00		*
Racewo	342.26	15.74		*
Sobolewo-Krzywe	1 715.60	-		*
Topola-Zbiornik	176.00	176.00		*
Zadworzany III	629.99	231.69		*
Żabi Róg	580.00	310.75		*
Żabiny	1 359.84	21.94		*
ZE ZŁÓŻ PIASKÓW PODSADZKOWYCH				
OGÓŁEM: mułki, ily	165.47	-		
Obora	165.47	-	*	
ZE ZŁÓŻ SUROWCÓW SZKLARSKICH				
OGÓŁEM: piaski	4.61	-		
Biała Góra I - Wschód	0.60	-	*	
Biała Góra II Wschód	2.46	-	*	
Unewel-Zachód	1.55	-	*	
ZE ZŁÓŻ WAPIENI I MARGLI DLA PRZEMYSŁU CEMENTOWEGO				
OGÓŁEM: zwietrzelina wapieni i margli	435.19	-		
Gliniany-Duranów	391.42	-	*	
Kowala	43.77	-	*	
ZE ZŁÓŻ WAPIENI I MARGLI DLA PRZEMYSŁU WAPIENNICZEGO				
OGÓŁEM: zwietrzelina wapieni i margli	638.29	-		
Czatkowice	462.58	-	*	
Trzuskawica	174.73	-	*	
Wierzbie	0.98	-	*	

Opracowała: Agnieszka Malon